

Dia que passa

Avui fa un dia clar, solejat però fresquet, del que ningú diria que estem a l'agost. A la residència tots els interns demostren una vitalitat excepcional a l'estiu que mica en mica va minvant amb la tardor fins a quedar-se pràcticament en *stand by* a l'hivern.

Les auxiliars s'esforcen per atendre al màxim a tots, encara que és molt difícil no deixar-se algú una mica oblidat. Tampoc no importa gaire, realment les necessitats són molt bàsiques: la mobilitat, la neteja i l'alimentació. Excepte aquesta darrera, que té uns horaris rigorosos, la resta es va fent durant el dia i la nit.

L'ambient és distés, fins i tot alegre. Tot i tenir una vida al darrere, o potser per aquest motiu, els interns volen aprofitar els bons moments que es presenten tot i les mancances físiques i psíquiques evidents. Per aquest motiu les festes i revetlles són molt animades, amb música i ball inclòs: els interns, molts dels quals no es poden ni moure, a les festes ballen amb un ritme impossible, les auxiliars que fan alhora d'animadores junt amb els familiars que també gaudeixen i fan d'enllaç entre animadores i els interns una mica més desconnectats... La preparació de les quatre festes anuals omple gran part del temps.

La residència és molt gran, tant que encara no l'he recorreguda sencera. Té cinc pisos, una planta de serveis on està la cuina i la bugaderia, una altra de zones comunes amb una gran tele i diferents espais, com una sala molt gran on es fan les activitats i les festes. També hi ha altres sales per a fer tallers, la zona sanitària amb el despatx del personal sanitari i del metge i el gimnàs, bé, la zona de "físio", com en diuen ara. Hi ha infinitat de lavabos per tot arreu. Sempre m'he preguntat el perquè, si gairebé tots porten bolquers. També hi ha en aquesta planta un pati on fan activitats quan el bon temps ho permet. Hi ha repartides unes taules i cadires que recorden una terrassa de bar, més d'un cop em venen ganes de demanar una cervesa i unes olives. A la planta baixa està l'administració i a la resta de plantes hi ha les habitacions i els menjadors. La sensació del lloc quan entres per primera vegada es una barreja entre la d'un hospital i un hotel. De les diferents residències que he vist, sobretot aquests darrers anys, aquesta és la que treu millor nota.

Hi ha aquí més de cent residents, els que estan en millor condicions són els que marquen realment l'estat d'ànim general juntament amb les auxiliars. Tot i que molts dels interns no demostren gaire interès per l'entorn, unes paraules alegres, un "Bon dia a tothom" a crit pelat al entrar en alguna de les estàncies, o un "Com estàs avui?" seguit del nom de l'intern, generen automàticament un ambient positiu percebut immediatament per la majoria. Per a mi un

dels majors esforços diaris consisteix a recordar-me del nom dels interns, n'hi ha tants! Uns quants sembla que no hi són realment, com la Mercè, de la que em pregunto què li passarà pel cap durant tantes hores en les que ni es mou, sols menja, dorm i... pensa? La Mercè és una dona alta i grassa, no camina i cada canvi de lloc és una odissea perquè les auxiliars la puguin bellugar. D'altres interns viuen una realitat paral·lela en la qual les emocions van per lliure, de vegades criden o ploren sense que ningú sàpiga ben bé el perquè. La Mariona, que pateix la soledat de manera molt particular, intenta cridar l'atenció constantment, i no sap fer-ho d'altra manera que queixant-se de tot: del menjar, dels altres interns, de les visites... Tothom intenta evitar-la, però té una habilitat innata en assabentar-se de tot el que passa a la residència, sigui a la planta que sigui, pel que és molt útil per posar-se al dia. Jo suposo que deu tenir prop dels vuitanta anys, encara que mai he tingut una especial habilitat per encertar l'edat de les persones. La veritat és que molt poques vegades algun familiar la ve a visitar. No és l'única. Hi ha famílies que una vegada ja tenen un lloc on deixar l'avi o l'àvia s'obliden d'ella com deia en Serrat per ignorància, per inconsciència o per mala llet. La Manuela, que té el cap ben clar, sols té algun problema per caminar, no sé ben bé que té a part de molts anys. La seva particularitat és el control. No hi ha comentari o fet que se li escapi, els pitets són de la seva exclusiva competència. Els té tots controlats i ai de qui se li ocorri amagar-ne un o no deixar-lo on

toca, cada nit fa un recompte i d'allí no es mou ningú si no estan tots els pitets.

Sembla que els homes ho porten d'una altra manera, converses sobre futbol, no d'ara, sinó de les velles glòries dels seus temps. Aquells sí que eren bons jugadors amb vocació i ganes!, no com els milionaris d'avui en dia. La partideta de dominó o de cartes sovint acaba en discussions, pel que es veu els tramposos no tenen edat. La Laia, la coordinadora, sovint ha de posar pau perquè la situació no acabi a cops de bastó. Als pocs minuts ja ningú recorda ni a què han jugat, ni amb qui i molt menys qui ha guanyat.

L'Àngel, en Rafa i en José seuen a la mateixa taula i tenen unes converses molt animades entre ells. Els hi diem els tres mosqueters. A les festes són l'ànima i no paren ni un moment. Ells tenen el seu món dins de la residència i la vida dels altres no va amb ells.

També hi ha matrimonis com l'Antoni i l'Àngels. Tot ho fan junts, tenen més de 90 anys i estan pendents constantment l'un de l'altre, la resta no importa. S'ho passen d'allò més bé amb els petits detalls, que si la cullera pesa molt, que si hi ha massa menjar, tot plegat amb un somriure que és d'agrair enmig de l'ambient una mica decrepit de tot plegat.

L'Emili, segurament el més gran, aquest mes ha complert els cent ú i el pobre quasi ni parla i no l'he

vist mai gaudir de res. Sovint em pregunto si cal viure tants anys d'aquesta manera.

Les auxiliars són la benzina que mou el motor. N'hi ha de molt joves i de no tant joves, d'alegres i de més serioses, de més vocacionals i d'altres a les qui se'ls nota l'obligació a la que estan sotmeses, unes amb molta habilitat en el tracte i en la feina i d'altres que són un desastre. La majoria sempre molt correctes. El director és molt estricte i no passa per alt gaires coses.

El dia a dia aquí passa marcat bàsicament pels horaris de les menjades que donen el ritme. Entre mig, la tele, amb el permanent *magazine* on tots els tertulians, quan no tenen un tercer a qui esquarterar, es dediquen a criticar-se entre ells, un espectacle. A mi, que aquest tipus de programes sempre m'han fet urticària, reconec que a base de conviure-hi, es fa molt difícil no mirar i estic al dia de la vida i miracles dels personatges. Suposo que veient com es barallen a la tele, tots els interns estan distrets i no es barallen entre ells.

També es fan activitats típiques com pintar o "exercici físic", consistent en pujar i baixar els braços i les cames de diferents maneres mentre estan asseguts a la cadira. Recentment, han posat un hort urbà dels que estan de moda consistents en una mena de taules amb rodes on han plantat tomàquets, albergínies, pebrots, maduixes i fins i tot alguna

herba aromàtica; romaní, em sembla. Col·loquen a tots els interns en una rotllana i posen les taules amb les plantes al mig, i alhora que veuen el creixement i maduració dels fruits, també van comentant les propietats i les maneres de cuinar-los. Aquí les diferències entre homes i dones també es fan molt evidents; mentre els homes dominen les tècniques de cuidar les plantes i mostren el petit pagès que porten a dins, les dones dominen les diferents receptes de com cuinar cada cosa. Això em fa pensar, o potser és que ho vull pensar, que en les generacions posteriors no hi haurà o no serà tan marcada aquesta diferència entre homes i dones, al menys pel que fa referència a les feines domèstiques, espero!

Una de les coses que encara em sorprenen a la residència, és la naturalitat potser aparent amb que s'assumeix la mort d'un company. Dins de la inevitable tristor per la pèrdua, i potser del pensament ineludible de qui serà el següent, em sobta que no en parli ningú més que l'imprescindible comentari de "quina pena" i l'immediata justificació "és que ja era molt gran" o "estava molt malaltó", tot i que pot ser que el finat fos més jove que el que fa el comentari. Em fa pensar que donat l'egoisme inherent a la vellesa, del que aquí n'hi ha mostres més que suficients, el pensament ocult pot ser el de "menys mal que no he estat jo" o també tot el contrari -"a veure quan em toca a mi"- en els casos de tenir una qualitat de vida desastrosa. Suposo que aquest és un d'aquells temes que vas descobrir

segons et van passant els anys i comences a formar part d'aquest col·lectiu, moltes vegades sense ser-ne gaire conscient.

Aquí he trobat la Dolors, la veïna del carrer que conec des de petit i amb qui compartíem jocs i de la qual havia perdut la pista fa molt de temps. Amb ella passem les tardes intentant recordar els noms dels amics i coneguts del carrer explicant-nos les històries de temps passats, moltes vegades adornades o, si més no, directament distorsionades pel pas del temps. La Dolors va en cadira de rodes i de tant en tant no sap on és, i com a aquestes alçades la memòria juga males passades, podem permetre'ns reviure la mateixa situació de diferents maneres i amb diferents resultats segons qui l'explica i segons el dia.

La Dolors té dues germanes, la Maria i l'Anna. De petit sempre em va agradar l'Anna, tot i que no era de les més guapes, però com sol passar amb les criatures, mai no li vaig dir res per por que els amics s'en fotessin, a més d'haver entre nosaltres una diferència d'edat que en aquell moment semblava insalvable i ara s'ha convertit en inapreciable. A més, ja prou conya hi havia amb els nòvios i nòvies "oficials" decidits en grup amb el típic "tu vas amb fulanito i ell amb menganita" i amb els que mai les coses van anar més enllà del títol de nòvio. Al contrari que a l'adolescència, el primer que fèiem era notificar la nova relació als pares en un intent d'oficialitzar l'acte que acostumava a provocar el seu

somriure i una relació una mica més cordial entre els pares i mares de la nova parella com a nous consogres. Aquesta innocència infantil encara m'emociona. Quan l'Anna ve a veure la Dolors, me la miro i penso que hagués estat bé provar-ho. Malgrat els anys que ens han passat per sobre, encara té molt d'atractiu. Potser és que les dones es cuiden molt més que els homes, ara em veig més gran jo. Sempre espero amb il·lusió el dia que l'Anna ve a visitar a la Dolors.

Tot i que els interns estan atesos les 24 hores, de tant en tant, quan l'auxiliar de torn no està gaire atent o té un dia complicat, potser li caldria una mica d'ajuda per poder donar algunes atencions especials als més incapacitats, sobretot en el que fa al control de la medicació i de les menjades. Alguna vegada els de la infermeria es descuiden de posar algun medicament al pastiller, o s'equivoquen i posen una medicació d'un intern al pastiller d'un altre. Un tema apart són els pegats, hi ha de diferents colors i formes per a malalties diverses. Els pegats acostumen a ser medicacions fortes, és habitual trobar pegats enganxats a la sola de la sabata o que algú vagi amb el pegat d'un altre. Jo sempre intento supervisar qui menja i qui no. Els que poden menjar sols moltes vegades no volen i els que estan més limitats han d'esperar a que la l'auxiliar els el doni. De vegades, si l'auxiliar de torn no és gaire espavilada, se'n descuida d'algun que altre que aquell dia no menja. L'atenció i el controls dels interns et fa contactar amb la part

més humana de les persones. Un tornar a posar vertical el que està torçat a la cadira és contestat amb un somriure com agraïment que val per mil paraules.

La Dolors m'explica que en Màrius, que està quasi impossibilitat, no sap com s'ho fa però cada nit salta per sobre la barana del llit i surt a passejar per la planta. Com no recorda on està va passant pels passadissos i per les altres habitacions. Més d'un dia clava un bon ensurt a algun altre resident. Ja ha caigut un parell de vegades i estan tots preocupats perquè en una d'aquestes caigudes es trenqui quelcom i quedi immobilitzat al llit. Em sona el nom però no recordo la seva cara.

A la residència tot té un valor relatiu. El dia, el mes o fins i tot l'any en què es viu no tenen cap rellevància, molts no recorden ni l'edat que tenen. En canvi, si fa sol o està ennuvolat, si fa fred o calor, marca realment l'estat de cadascun i fa passar els dies d'una manera molt diferent segons sigui.

Hi ha situacions que a la vida quotidiana a casa són irrenunciables i que no poques vegades generen grans discussions familiars i aquí passen desapercebudes, com per exemple el tenir el comandament a distància de la tele i escollir el canal que es vol veure. Quines trifulgues s'havien generat a casa, en canvi aquí el més espavilat posa un canal i tots el veuen en silenci sense queixar-se. En canvi, petites coses sense importància són les que mouen

aquest petit univers, com per exemple el no deixar un pitet a la taula correcta –la Manuela no ho perdona– o com una mirada fixa però perduda de la Mercè a la Mariona pot acabar amb una baralla a cops de cullera. Bé, més que una baralla és una agressió. La Mercè, la pobra, ni es belluga.

Realment hi ha interns que no tenen gairebé ningú de família i tenen poques visites. No falten els típics nebots de la Tieta que també té una mica de la Penèlope, de les cançons del Serrat, la típica soltera a la que venen a visitar sols per l'interès d'assegurar-se l'herència. Sense conèixer els detalls de la seva història, es nota l'interès perquè no la tracten amb carinyo sinó que li fan la pilota.